

ЗОРНИЦА

ЕВАНГЕЛСКО
ПЕРИОДИЧЕСКО
СПИСАНІЕ.

ГОД. 7.

ЦАРИГРАДЪ, ОКТОМВРІЙ 1871.

БРОЙ 10.

РЕЛИГИЯ-ТА.

Религія-та е не само длъжност на чловѣка но е и нужда. Чловѣци-тѣ не говорятъ за длъжност-тѣ на дѣханіе-то или на обывкаланіе-то на кръвъ-тѣ въ жилы-тѣ на тѣло-то ; защото то е необходимо нужно за животь-тѣ на чловѣка. Така и религіозный-тѣ животь е една отъ нужды-тѣ на чловѣка. Безъ него той не става съвършенъ чловѣкъ. Всяко нѣщо което прави чловѣка да е по добръ отъ други-тѣ, и му дава новы понятія, и вдѣхнува въ душа-тѣ му силны желанія къмъ право-то и свято-то, потрѣбно е нему, и равностепенно съ дѣйствието което има върхъ него, повишава го, развива го и усъвършенствува го. Единъ народъ е съставенъ отъ особы, и каквото е потрѣбно и полезно на особный-тѣ чловѣкъ потрѣбно е и за народъ-тѣ. Единъ народъ безъ религіѣ не може да напръднува. Религія-та е необходимо нужна за народный-тѣ животь, и какъвто степенъ-тѣ на религіѣ-тѣ въ единъ народъ такъвзи ще бѣде и степенъ-тѣ на народно-то благоденствіе. Има доволно примѣри не само въ исторіѣ-тѣ но и прѣдъ очитѣ ни въ сегашни-тѣ врѣмена, дѣто народи сѣ ся оставили безъ религіѣ да поминувать, но всички сѣ пропаднали въ нещастіе и разореніе. Народъ безъ религіѣ е като плетъ безъ подпорки, или като стѣнъ отъ каменіе безъ варъ. Каменіе-тѣ може да сѣ добры, но като нѣма хоросанъ или калъ да ги залѣпува единъ за другый и да ги стѣга и ги държи, лесно сѣ стѣра стѣна-та.

Но тази религія която вързува особны-тѣ членове и ги държи въ единъ самъ народъ, не състои въ нѣкое церковно или духовно учрѣденіе, сирѣчь въ една църкъва да церкувать, и еднакви церковны обряды да държатъ ; но съединителна-та тази религія състои въ *страхъ Божій*, и въ истинно религіозно чувство вкоренено въ сърдця-та на народъ-тѣ. Когато говоримъ ный за религіѣ това е значеніе-то съ което искамы да употрѣбывамы речъ-тѣ ; употрѣбывамы ѣх не толкозь относительно на *исповѣданіе-то* ; но на *вѣрваніе-то* на народъ-тѣ.

Обширно-то и плодоносно-то дърво на народный-тѣ животь има корены-тѣ си въ *огнища-та* на народъ-тѣ ; не толкозь въ канторы-тѣ имъ. Отъ огнища-та, градскы, и селскы, въ Българіѣ произлѣзватъ онѣзи телеграфически телове които ся распростиратъ вредъ по свѣтъ-тѣ дѣто ся намѣрва Българинъ, и носятъ неосязаемъ-тѣ електрикъ на народность-тѣ. Народно-то възпитаніе захваща отъ огнище-то, и впечатлѣнныя-та които тамъ ся правятъ въ крѣхкы-тѣ умове на млади-тѣ най трайны сѣ, и иматъ най голѣмо-то вліаніе въ народный-тѣ животь.

Понятія-та и впечатлѣнныя-та относителны на Бога и на бѣдъщій животь, които Българскы-тѣ дѣца пріиматъ още като сѣ при бащино-то огнище, тѣ влѣзватъ въ общій-тѣ народъ и ставатъ една главна часть отъ народнѣ-тѣ религіѣ. Блаженъ онзи момъкъ който, като остави бащино-то си огнище и трѣгне въ широкый-тѣ

свѣтъ, самъ да работи за себе си и като гражданинъ да изпълнява гражданскы дѣлности, носи въ сърдце-то си наставленія-та на единъ благочестивъ бащъ и единъ набожнъ майкъ. Блаженъ онзи който помни сърдечны-тъ молбы на майкъ си като е прѣпорѣчвала чадо-то си на Бога и нейны-тъ Христіанскы свѣты чрѣзъ които ся е трудила да го приготи да стане добръ, богочестивъ и родолюбивъ гражданинъ; това възпоминаіе става нему наслѣдіе по драгоцѣнно отъ всяко свѣтовно богатство. Блаженъ онзи народъ съставенъ отъ таквызи гражданы, и отъ таквызи възпитаны чада!

Всякой единъ родолюбивъ Българинъ комуто имама честь да говоримъ чрѣзъ стѣлнове-тъ на Зорницѣ-тъ, нека помисли каква е обща-та религія въ народъ-тъ, и до колко дълбоко е вкоренено истинното религіозно чувство въ сърдца-та на общій-тъ народъ? Каква е домашна-та религія която ся посѣва въ сърдца-та на бѣдъщы-тъ Българе граждане?

Въпросъ-тъ не е въ койжъ церквѣ ходятъ? Какъ ся молятъ? Съ книгѣ ли, или безъ книгѣ? Съ каквы обряды славятъ Бога? Но питаіе-то ни е *“Що свърватъ?”*, До кой степенъ владѣе истинскій страхъ Божій въ сърдца-та имъ? Иматъ ли сърдечнъ религіѣ, която е отъ убѣжденіе, а не отъ навыкъ религія? Религія-та който исповѣдватъ управа ли животь-тъ и поведеніе-то имъ? Прави ли гы по честны въ търговіѣ-тъ, по вѣрны въ слугуваніе-то, по благосклонны и учтивы въ обхожданіе-то, и по ревностны въ всички-тъ полезны и народны прѣдпріятія? Таквозъ вліаніе има ли въ тѣхъ? Младый-тъ кога излѣзва отъ при бащино-то си огнище каквы наставленія и запомнуванія носи за рѣководство въ животь-тъ?

Ето тѣзи сж практическы въпроси. Всякой благоразуменъ да размысли и да отговаря за себе си. *“Това не е за васъ суетно нѣщо; понеже това е животь-тъ ви,”* рекъ Богъ къмъ Израиляне-тъ чрѣзъ Моисея. (Вижте. Второзак. 33; 47.) Повтарямы че и за Българскый-тъ народъ религія-та, споредъ както по горѣ тълкувахмы рѣчь-тъ, е *животъ-тъ му*.

Религія-та не е само едно исповѣданіе чрѣзъ което да ся свързува единъ народънаедно и което да ся пази като за от-

личаваніе отъ други народы, но е спасеніе на душѣ-тъ и придобываніе на възкресеніе-то и вѣченъ животь чрѣзъ живѣ и личнѣ вѣрѣ въ Господа Исуса Христа, и като облагополучва особнаго челоувѣка и е нему животь, така и като смѣстествува и владѣе въ сърдечны-тъ чувства и въ вѣтрешны-тъ убѣжденія както и въ вѣншно-то поведеніе на повече-то лица отъ единъ народъ, облагополучва го и го оживява. *“Блаженъ онзи народъ на когото Господъ е Богъ.”*

СЛОВО ЗА ДѢЦА-ТА.

НАЙ ДОБРО-ТО ИМЕ.

(Продълженіе отъ брой 9.)

Това име има силѣ и да прави челоуцы-тъ даобычатъ Исуса. Когато проумѣватъ челоувѣци-тъ силѣ-тъ що има въ това име, научаватъ ся да обычатъ Исуса и да го обычатъ повече отъ всичко що има на тойзи свѣтъ.

Имало едно врѣме единъ старецъ, който обычалъ Исуса Христа, и му слугувалъ повече отъ осмдесетъ години. Той живѣлъ въ врѣме-то когато Христіане-тъ сж были тежко гоними заради вѣрѣжъ си. Име-то му было Поликарпъ. Въ негово-то врѣме нехристіанскый-тъ царь Римскый былъ ся разгнѣвалъ много противъ Христіане-тъ, и былъ рѣшилъ да улови колкото можалъ отъ тѣхъ да налѣри и да гы хвърли на звѣрове-тъ та да бѣдѣтъ раскѣсани и издѣдени, или на огнь-тъ да гы прѣдаде да изгорятъ. Единъ отъ мѣстны-тъ владѣтели подъ тойзи царь, былъ чулъ за добрый-тъ Поликарпа и го повикалъ да дойде при него. Като ся явилъ прѣдъ него старецъ-тъ, владѣтель-тъ му повѣлѣлъ да прокъдне име-то Исусово.

Добрый-тъ старецъ кротко му отговорилъ. *“Не можъ да сторіжъ таквозъ нѣщо, владѣтелю.”* *“Ако мя не послушашъ,”* рекъ владѣтель-тъ, *“ще тя хвърля въ огнь-тъ.”* Отречи ся отъ име-то Исусово.,

Поликарпъ стоялъ прѣдъ владѣтель-тъ, и дългы-тъ му сребровидны косы бѣлы като снѣгъ стигали до рамена-та му, и рекъ: *„Осмдесетъ години съмъ обычалъ Исуса, и той никога не мя е озлобилъ, нито мя е оставилъ; не можъ*

да ся отречежъ отъ Него. “Като е тѣй, изгорѣте го,, рекль нечестивый-тъ владѣтель. И така съ выкове и поруганія народъ-тъ извелъ Поликарпа на едно мѣсто дѣто наклали огнь около него — и той славиль Бога, който бѣ го удостоилъ да умре съ мученическѣ смърть, и не го оставилъ чрѣзъ страхъ-тъ отъ смърть-тѣ да ся отрече отъ Спаса своего за да отрече животь-тъ си.

Много години слѣдъ Поликарпово-то врѣме живѣлъ другъ единъ мученикъ и свидѣтель за Христа, който като вървѣлъ къмъ мѣсто-то дѣто щѣли да го изгорятъ, и жена му и дребны-тъ му дѣца слѣдовали го и го плакали, и единъ отъ мучители-тъ му го попыталъ; „Ты не обычашъ ли женѣ си и дѣца-та си? Защо не ся отречешъ отъ вѣрж-тѣ си?“ Той благородно отговорилъ тѣй: „Обычамъ ги. Толкозъ ми сѣ мили тѣ шото, ако имахъ всичко-то злато и всичко-то сребро колкото има въ свѣтъ-тъ, всичко-то давахъ за да поживѣѣ още при тѣхъ, ако щѣ бы и въ тѣмницѣ; но любовь-та ми за тѣхъ не е нищо при любовь-тѣ шо имамъ за Спасителя си, и нито заради тѣхъ не можъ азъ да ся отречежъ отъ Него.“ Ахъ, любезни мои дѣца, каквѣ чуднѣ силѣ има това име да прави челоуѣцы-тъ толкозъ да обычатъ Исуса!

Но това име има силѣ да прави челоуѣцы-тъ и задоволны и благополучны.

Какъ прави насъ благополучны Исусъ? Като ви дава ли къщѣ и злато и сребро? Не тѣй; но като ны прави да познаваме и обычамъ него. Ето тайна-та причина на истинно-то благополучіе.

Четохъ прѣди малко за единъ вѣренъ священникъ който ходилъ да посѣщава единъ сиромашъ и боленъ старецъ.

Старецъ-тъ живѣялъ въ единъ много простѣ колибѣ. Не можалъ никакъ да стѣпи съ крака-та си; но деня и ноця все сѣдѣлъ въ единъ голѣмъ столъ, подпиранъ съ възглавницы. Священникъ-тъ му рекль: „Пріятелю, трѣба да е за тебе много тежко тука да сѣдишь самичкѣ безъ никого въ къщѣ-тѣ при тебе да тя нагледува.“ „Не, Господине,“ рекль старецъ-тъ, „не ми е тежко. Не съмъ самъ; защото Богъ е при мене, и Той мя утѣшава.“ Священникъ-тъ погледнѣлъ и видѣлъ на възглавницѣ-тѣ

че лежала една Библия, којѣто жена-та на старецъ-тъ была оставила при него като излѣзла рано на нивѣ-тѣ да работи, и че старецъ-тъ былъ ся занимавалъ съ прочитаніе-то на Псалмы-тъ Давидовы.

Священникъ-тъ му рекль: “Виждашь ми ся много слабъ и че страдаешъ отъ много болкы; крака-та ти сѣ отекли и не можешъ нито да мърднешъ отъ болежъ. Отъ дѣ е че си толкозъ задоволенъ?”

Старецъ-тъ отговорилъ: “Понапрѣдъ не бѣхъ тѣй. Не бѣхъ задоволенъ никакъ; но отъ какъ опознахъ Исуса и го обыквѣхъ, Той мя прави задоволенъ, и сега ако и да не можъ да стѣпамъ, и по нѣкога едвамъ и говорѣжъ, гледамъ въ Негово-то свято слово и четѣ Неговы-тъ сладкы думы, и това ми дава радость, и като не можъ съ уста-та си да го славижъ, славословижъ го въ сърдце-то си. Обычамъ Спаса своего, и Той мя прави задоволенъ и благополученъ.,

Виждете сега, дѣца, тойзи старецъ, сиромашъ, безъ пріатели и въ голѣмо страданіе. Но при зѣничко това Исусъ го направилъ радостенъ и задоволенъ. За това ви казахмы че третѣ-та причина, зашто да е това име най добро-то име, е была, зашто е много силно. Има силѣ да прави челоуѣцы-тъ добры; има силѣ да ги прави богаты; има силѣ и да ги прави да обычатъ Исуса; има силѣ да ги прави задоволны и радостны.

И сега, любезни мои дѣца, чудно ли ви ся вижда зашто Христіане-тъ толкозъ обычатъ име-то Исусово, и толкозъ го хвалятъ и толкозъ говорятъ за Него? Гледайте въ Евангеліе-то на четвѣртѣ-тѣ главѣ и дванадесетый-тъ стихъ отъ Дѣянія-та на Апостолы-тъ и ще видите още шо говори за това име, и ще видите че за насъ бѣдны и грѣшны челоуѣцы друга надежда нѣма освѣнъ въ това блаженно име. Обычате ли го вы? Ако искате да ся ползувате отъ това за васъ написано словце; двѣ нѣща искамы отъ васъ.

Прво, молѣте ся на Бога, той да ви даде да разумѣете това име, да усѣщате силѣ-тѣ му въ сърдѣца-та си, и да показвате хубость-тѣ му въ животь-тъ си. Това ако сторите, ще ви бѣде благословеніе по добро отъ най голѣмо-то богатство.

Второ, Чръзъ Христіанско-то си поведеніе да прѣпорѣчвате тоза име на всички-тѣ които вы гледатъ. Дѣца сте, но имате вліяніе. Ако бы нѣкое дѣте отъ иновѣрскы родители чуло отъ васъ лъжливы, мръсны думы или попържны, нѣма ли да рече; „Гледай туй Христіанче, каквы думы изговаря. Каква мръсна вѣра трѣба да е тази Христіанска вѣра?“ Така чръзъ васъ нѣма ли да ся похули това свято име Исусово? Тежко и горко на онѣзи които като исповѣдуватъ Исусово-то име, съ недостойно-то си поведеніе почерняватъ това име прѣдъ друговѣрцы-тѣ.

Богъ да упаци всяко Христіанско дѣте, което чете това словце отъ таквозъ поведеніе, и да напише това име на сърдце-то му и да го сподоби съ Ангелы-тѣ наедно вѣчно да славослови това име въ Божій-тѣ рай. Аминь.

ЦАРЬ РАКЫЯ.

ЩО Е ПРАВИЛЪ НА ПОДДАННИЦЫ-ТѢ СИ.

Тойзи силенъ царь който владѣе надъ толкозъ милионы человекы и гы държи въ робство, виждте какъ ся описватъ дѣла-та му.

Всяка-та му исторія, е непрѣстанно слѣдуваніе на срамотъ и растлѣніе, на беззаконіе, жестокость, ярость и погубленіе.

Извадилъ е отъ лице-то на человекъ красота-тѣ на здравіе-то и му е далъ червеноромовѣ-тѣ краскѣ на піяница-тѣ.

Извадилъ е изъ око-то свѣтлость-тѣ му и го е направилъ мъгливо и кърваво.

Зѣлъ е твърдость-тѣ и пѣргавость-тѣ отъ стѣнки-тѣ на человекъ и гы е направилъ трепетны и немощны.

Отъ мышцѣ-тѣ е извадилъ силѣ-тѣ и е оставилъ мекость и безсиліе.

Отъ кръвь-тѣ е зѣлъ животъ-тѣ и ѣж е смѣсилъ съ отровѣ и съ съмена-та на смърть-тѣ.

Това тѣло человекско, чудесно и странно създадено отъ Бога и най славно-то дѣло на Всемогущаго Създателя, той го е прѣтворилъ въ едно гнусно и смрадно вещество.

Вѣзълъ е той ватрѣ въ мозъкъ-тѣ, храмъ-тѣ на мысль-тѣ, испадилъ е разумъ-тѣ и поставилъ е тамъ безуміе-то.

Прѣкъсвалъ е вѣрскы-тѣ на пріятелство-то и е посѣлялъ съме-то на враждѣ-тѣ.

Направилъ е чадолубивый-тѣ бащѣ да стане скотъ, тиранъ и убица.

Направилъ е любезнѣ-тѣ майкѣ да ся промѣни на бѣсъ оплътень.

Направилъ е покорны и любезны сынове и дѣщери да съкрушатъ сърдце-то на бащѣ си и на майкѣ си и да разорятъ съвѣснѣ домашный-тѣ животъ.

Той е грабнувалъ отъ трѣпезы-тѣ ястія-та и е накарвалъ человекы-тѣ гладны да ходятъ и да просятъ хлѣбъ.

Той е смѣкнѣлъ отъ гърбове-тѣ сукнены-тѣ и копринены-тѣ дрехы та гы е обличалъ съ парцалы и дрипы.

Той е отнемалъ широко-тѣ и доброзиданы-тѣ домове и е градилъ на мѣсто-то имъ най сиромашкы колибы.

Зѣлъ е съ силѣ много увраты земѣк отъ человекъ, а послѣ нито за гробъ не му е далъ мѣсто.

Той е който е пълни затворы-тѣ съ бѣдны и длъжны человекы.

Той е който всякога пълни съдовища-та ни съ съ злодѣйцы.

Той е който пълни болницы-тѣ ни съ болны и изумлены.

Той е който е испопълнилъ села-та ни и градове-тѣ ни съ враждѣ, несъгласіе, клеветы, бѣдствія и окаянства.

Той е който отвраща сърдце-та отъ Христа Господа та прави и Христіанинъ-тѣ да похули и осквърни име-то на Спасителя си.

Тѣзи сѣ оплакуванія-та ни противъ неправды-тѣ и тиранства-та и угнѣтенія-та на тогози *Царь Ракыѣ*. Да ли не ся намиратъ и между читатели-тѣ ни нѣколцина вързани съ неговы-тѣ веригы? Що мыслите вы, Българи юнаци? Да ли не бы мыслити праведно и богоугодно дѣло да направимъ бунтъ противъ него и да го свалимъ отъ прѣстоль-тѣ му, за да не тиранствува и погубява вече?

— Піяница-та и раскошный-тѣ ще осиромашѣтъ. Прит. 23; 21.

— Піяницы-тѣ нѣма да наследятъ царство-то Божіе. 1 Кор. 6; 10. и Гал. 5; 21.

— Да ходимъ благопристойно; не по кошуинства и піяства. Рим. 13; 13.

ПАУНЪ-ТЪ.

Малкы-тѣ ни читатели да гледать въ осмый-тѣ ни брой и на страницъ-тѣ шестидесеть и три и ще видятъ едно описаніе на тѣзи краснѣ птицѣ.

Видѣли ли сте нѣкога паунъ? Какъ ся кърши, какъ ся хвали съ хубость-тѣ си! Но при всичкѣ-тѣ му хубость обыча ли го нѣкой? Защо не? Защото освѣнь украшеніе-то никое добро качество нѣма.

Да го заколешъ месо-то му не ся яде; да го пустишь въ градинъ-тѣ да ходи. изравя съ онѣзи голѣмы крака всички-тѣ ти цвѣта; ако захване да пѣе, то да запушишь уши-тѣ си, защото гласъ-тѣ му не е за търпѣніе. За какво служи той? Само да го туришь въ нѣкой каменопосланъ дворъ за да го гледашь, или да изскубешъ шарены-тѣ пера отъ опашкѣ-тѣ му, та отъ тѣхъ да ся направи една хубава мухарница, съ койкто да пѣдимъ мухы-тѣ отъ трѣпезъ-тѣ, или да направишь вѣтреницѣ за Госпожы-тѣ.

Като го гледашь не докарва ли ти на умъ нѣкойкъ красноличнѣ момъ, която е много прѣдана на гызденіе? Косата ѝ е плетена и къдрава и всякога напытена съсъ цвѣта. Обыча да стои на пѣтны-тѣ врата за да ѝ гледать хората. Лице-то ѝ е красно и очи-тѣ ѝ сѣ свѣтли. Кога дождатъ гости въ къ-

щѣ-тѣ ѝ тя е вынѣгы усмихѣта и весела. Но при всичкѣ-тѣ ѝ хубость правъ-тѣ ѝ е опакъ. Ако прислушашъ нѣкога какъ гълчи тя и мѣмре на майкѣ си и на братія-та си и на по малкы-тѣ си сестры, сакашь че паунъ пѣе. А като испиташь за работы-тѣ ѝ намѣрвашъ че майка ѝ при всички-тѣ другы gryжы и трудове трѣбува на неѣ да слугува. Виѣсто да е помощница въ къщѣ-тѣ, тя господарува и иска другы-тѣ да ѝ слугувать. Кой ще иска да ѣ земе за женѣ? Каква майка става тя? Помнѣте вы, мамы, че истинско-то украшеніе е украшеніе-то на нравы-тѣ.

Но не сме ли виждали и *момцы* които приличать на паунъ-тѣ? Виждали сме доста много. Сѣдятъ въ кафенета-та; знаѣтъ да играѣтъ на карты, и отъ малко врѣме пасамъ и *биларды* играѣтъ, и ромъ и коніакъ пѣѣтъ; дрехы-тѣ имъ сѣ отъ найновѣ-тѣ модѣ, бастуны-тѣ имъ сѣ тыкы, рѣжавицы-тѣ имъ сѣ шарены, обувкы-тѣ имъ лѣскавы и думы-тѣ имъ сѣ многосложны и половинъ Френскы; но като испиташь за дѣла-та имъ, отъ тѣхъ полза нѣма. Външны украшенія имать, а вътрѣшно благонаравіе и образуваніе нѣмать. Каквы мажіе, каквы бащи, какви граждани ставать отъ тѣхъ? Както паунъ-тѣ е птица неестественна на Българіѣхъ но доведена отъ вѣнь, така и тѣзи другы пауне сѣ неестественны въ Българскый-тѣ народъ. Дано ся не наплодять повече.

ЛЮБОПЫТНА ЗАДАЧА.

Приказва ся за единъ Кытаецъ който умрѣлъ и оставилъ имотъ-тѣ си да ся раздѣли на трима-та му сынове споредъ това условіе: —

Първый-тѣ сынъ Сингъ Мингъ да земе половинѣ-тѣ.

Вторый-тѣ сынъ Чингъ Ли да леме една третѣ часть.

Третій-тѣ сынъ Ху Ми да земе една деветѣ часть.

Но ето подиръ смъртъ-тѣ на старецъ-тѣ намѣрило ся е че всичкый-тѣ му имотъ сѣстоялъ въ седнадесеть добры и много голѣмы *слонове*; а освѣнь тѣхъ нѣмало нищо друго. Какъ прочее, да ся раздѣ-

лять тѣзи животны споредъ завѣщаніе-то безъ да ги поврѣдятъ.

Въ недоумѣніе-то си въ тѣзи работѣ сынове-тѣ повыкали единъ благоразуменъ съсѣдъ, да дойде и да имъ даде съвѣтъ. Тойзи съсѣдъ, Функъ Чинкъ, ималъ слонъ свой, и докаралъ го въ дворъ-тѣ и го турилъ при други-тѣ седнаесетъ та станѣли оснаесетъ. Тогазъ той рекъ на най голѣмый-тѣ сынъ: „Тебѣ не пада ли ти ся половина-та? Земи си деветъ-тѣ животны, та си върви по работѣ-тѣ.“ И Сингъ Мингъ искаралъ деветъ слона отъ дворъ-тѣ и отишелъ си. Тогазъ рекъ Функъ Чинкъ на вторий-тѣ сынъ; На тебе ся пада третя часть; земи си шесть-тѣ и върви си. И така Чингъ Ли искаралъ шесть слона и си отишелъ.

Най сетнѣ той рекъ на третій-тѣ сынъ: „Ето на тебе девета-та часть; два слона, земи си ги.“ Тогазъ остроумный-тѣ съсѣдъ зѣлъ си останѣлий-тѣ слонъ, и го закаралъ пакъ въ дворъ-тѣ си.

Това раздѣленіе испълнило ли е условіе-то на завѣщаніе-то или не?

Нѣщо за Холера-та.

Понеже тази страшна и много заразителна болестъ пакъ ся е появила въ тѣзи страны, считамъ за полезно да изложимъ прѣдъ читатели-тѣ на *Зорницѣ* нѣколко свѣдѣнія за неѣ и нѣколко забѣлѣжки заради най сполучливы-тѣ срѣдства въ употрѣбеніе за упазваніе отъ неѣ както и за исцѣрѣваніе-то ѣ.

Въ по много-то отъ удари-тѣ отъ тѣзи болестъ, има нѣкаквы прѣдѣвители знакове които даватъ извѣстія за присѣтствіе-то на болестъ-тѣ, и който съ врѣме зема прѣдварителны мѣрки, щомъ ся появятъ тѣзи знакове въ него често сполучва да избѣгне отъ самъ-тѣ болестъ.

Първый-тѣ степенъ на болестъ-тѣ ся показва чрѣзъ едно извѣрдно безсиліе и еднѣ *диарреѣ* (дрискъ) безъ болезъ съ искарваніе водно и бѣло като вода въ който е мьенъ оризъ, при това има по нѣкога и върщаніе.

Вторый-тѣ степенъ на болестъ-тѣ ся казва когато тази *диарреѣ* зема съвѣтъ видъ-тѣ на оризенъ водѣ и е мього из-

обилна; сгрѣчватъ ся и жили-тѣ на крака-та и на рѣцѣ-тѣ и на снагѣ-тѣ, пульсъ-тѣ (жилобѣненіе-то) слабо бѣе, нозѣ-тѣ и рѣцѣ-тѣ истиватъ, кожа-та е студена и като ѣкъ пипашъ прилича на жабенѣ кожѣ, жажда има много, гласъ-тѣ бива слабъ и дебелъ, очи-тѣ ся вдѣлбены въ главѣ-тѣ, и отъ тѣло-то излиза миризма кито отъ мъртвецъ. Това състояніе на редко трае повече отъ 20 или 24 часа врѣме и бѣдний-тѣ боленъ въ това врѣме или умира или чрѣзъ силно-то дѣйствіе на лѣкарственны-тѣ срѣдства ся възвраща на животь.

Въ едно врѣме когато има да владѣе Холера, всяка *диарреѣ* е опасна. За това майки-тѣ трѣба да внимаватъ надъ дѣца-та си, да ли излѣзватъ на вѣнъ по често отъ обикновенно-то к да земѣтъ строгы мѣрки чрѣзъ діетѣ, сирѣчь приварваніе въ яденіе-то, и съ просты домашны цѣрове, както съ *ошавъ* отъ *дрѣвкы* и съ други подобны, да поправятъ това ослабваніе, и да сирѣчь *диарреѣ*-тѣ додѣ не е зѣла видъ на холера. Така и господари-тѣ сѣ длѣжни да внимаватъ слугы-тѣ си и работници-тѣ си и да ги съвѣтуватъ; защото когато е *диарреѣ*-та водна и безъ болезъ прости-тѣ чловѣци не ѣкъ считатъ за нищо, и така оставятъ таквѣзъ *диарреѣ* да слѣдва три четири дни или повече, додѣ най сетнѣ холера-та ги хване страшно.

Който види въ себе си тѣзи прѣдизвѣстителны знакове, да ся не уплаши; но тихо и спокойно да земе тука написаны-тѣ мѣрки. Нека прѣстане да піе водѣ или въ водѣ-тѣ да тури малко *залкъ* или пѣрженъ ечимыкъ или пѣрженъ хлѣбъ да кысне и отъ тѣзи водѣ да срѣбнува по малко; да не ходи, но да си легне или да сѣди спокоенъ въ стаѣ-тѣ си, и дванаесетъ часа нищо да не яде и тогазъ нека яде само малко простѣ чорбѣ отъ оризъ или отъ семолина (*ирмикъ*). Може да земе най-напрѣдъ нѣколко капкы *нане-яга* (джоджаново масло) съ малко захаръ, или пакъ малко *зундѣсиферъ* съ еднѣ лажицѣ добръ *конякъ* — но ако види че *диарреѣ*-та

слѣдува, нека земе отъ цѣрь-тъ № 1. (на който рецетъ-тъ ще изложимъ по долу) до двадесетъ капкы на малко захарь безъ водъ и ако пакъ го искарева вѣтъ, нека повтори съ тридесетъ капкы. Ако е диаррея-та много силна и 35 капкы може да ся дадѣтъ безъ поврѣдъ.

При това ако истинаѣтъ крака-та и рѣцѣ-тъ, нека топлятъ тухлы или камение, и нека турятъ на тѣхъ, и шишета пѣлни съ топлъ водъ да ся турятъ подъ мишцы-тъ и отъ страны-тъ по халбуцы-тъ. Да ся направи и лапа отъ синопово сѣме счукано и смѣсено съ водъ или оцетъ да стане на тѣсто, и да ся намаже съ него едно парче отъ платно, толкозъ голѣмо колкото да покрыве стомахъ-тъ, и да стои додѣ може да търпи болный-тъ. Въ сѣщо-то врѣме нека го трыѣжтъ съ съ *спиртъ* или съ *ромъ* по снагъ-тъ и по крака-та и по рѣцѣ-тъ.

Ако повраца болный-тъ много и страда отъ силенъ сърдцеболъ и болель въ чрѣва-та, и отъ сгрѣчваніе на жилы-тъ, много е полезно да му ся даватъ по двадесетъ и петъ (тридесетъ, или до чотыридесетъ) капкы отъ цѣрь-тъ № 2. на който такожде виѣщавамы рецетъ-тъ по долу. Тойзи цѣрь ся дава съ малко водъ или съ малко *коніакъ*, или въ малко *ракіѣхъ*, ако ся не намѣрва коніакъ. Ако повърне и исхвърли цѣрь-тъ, щомъ го гльтне, тогазъ нека ся тури връхъ стомахъ-тъ му единъ *синапизмъ* т. е. синопова лапа, и да ся остави да постои малко, и тогазъ да му ся даде вторый пѣтъ цѣрь-тъ.

Ето рецеты-тъ на тѣзи два цѣра които смы сами лично опытали много пѣти, и смы виждали отъ тѣхъ по много ползъ нежели отъ всиcky другы. Споредъ тѣзи рецеты всякой спидеръ може да вы снабди съ тѣзи полезны цѣрове за да ги имате въ кѣщы-тъ си въ врѣме-то на нуждъ-тъ. Виждали смы по много отъ 500 случкы въ които до колкото е познато на чловѣка тѣзи цѣрове сѣ были срѣдства-та чрѣзъ които животъ-тъ ся е отървалъ.

Цѣрь-тъ № 1, е съставенъ отъ слѣ-

дующи-тъ вещества, на равны части или пропорци :

Tinct. Opii	} aa.
Tinct. Rheii	
Spir. Camphorae.	

т. е. Лавданумъ (Афіонъ Спирти) спиртъ на *равендѣ* и спиртъ на камфоръ.

Цѣрь-тъ № 2 е съставенъ отъ равны пропорци или мѣркы изъ слѣдующитѣ :

Tinct. Opii.	} aa.
Tinct. Zinziberi.	
Tinct. Capsici.	
Tinct. Sem. Cardamom.	

т. е. Спиртове-тъ отъ Афіонъ, Зинджиферъ, Червенъ пиперъ (Африканскый) и сѣмена на *Какуле*.

Горѣизложены-тъ просты наставленія не написахмы съ намѣреніе да иматъ тѣ мѣсто-то на *лѣкаръ*; но само да служатъ за рѣководство до катъ дѣйде лѣкаръ-тъ или тамъ дѣто лѣкаръ нѣма. Имамы надеждъ да не мине тази болель въ Българіѣхъ, но мыслихмы за по полезно да прѣдизвѣстимъ читатели-тъ си за тѣзи добръ опытаны срѣдства и безъ да тълкувамы по пространно (което само смущава умъ-тъ на простый-тъ чловѣкъ) да дадемъ на кратко най главны-тъ забѣлѣжванія за лѣкуваніе-то на тѣзи болель.

Само едно нѣщо още имамы да ви кажемъ : Пазѣте ся отъ *уплашваніе* : да ся не давате на такъви страхъ който не подобава на Христіанинъ чловѣкъ. Ако ся разболѣе другаръ, съсѣдъ или съгражданинъ, стойте при него : недѣйте бѣга отъ длѣжностъ-тъ си : но помагайте споредъ силъ-тъ си на страждущы-тъ. Знаемъ мнозина които безъ врѣме умрѣхъ повече отъ *страхъ-тъ* на *холерѣ-тъ* нежели отъ сѣщъ-тъ холеръ. Пазѣте умѣренъ животъ ; пазѣте чистотъ въ кѣщы-тъ ; въ гиризы-тъ, въ земницы-тъ и въ заходы-тъ да ся хвърля негасенъ варъ, (въ заходы-тъ нека има малко *саци кѣбрѣзъ* или друго нѣщо за да попива нечистотъ-тъ въ въздухъ-тъ. Вардѣте ся да не пиете много студенъ водъ. Вардѣте ся отъ нощный-тъ въз-

духъ. Слѣдвайте поръчванія-та тука изложени; живѣйте въ любовь и миръ съ съседы-тѣ си, бывайте вышгы готови да имъ помагате въ часъ-тѣ на нуждѣ-тѣ; и прѣдайте ся на Милостиваго Бога съ пълно довѣріе въ Неговъ-тѣ Отеческѣ грѣжѣ.

ГНѢЗДА-ТА НА ПТИЦЫ-ТѢ.

Множество-то и многопѣтріе-то на гнѣзда-та на птицы-тѣ е голѣмо и дава крѣпко доказателство на всемудріе-то и благость-тѣ на Небеснаго нашего Отца за упазваніе-то на сзданія-та жу и вѣкуваніе-то на разны-тѣ видове на животны-тѣ.

Благый-тѣ нашъ Сздатель всадилъ е въ жители-тѣ на въздухъ-тѣ онуй що ся казва природно побужденіе или инстиктъ, сирѣчь единъ видъ разумѣніе което изглежда увардваніе-то на животъ-тѣ и на родъ-тѣ имъ. Отъ гова природно побужденіе водны птицы-тѣ правятъ гнѣзда-та си тѣй и на таквызъ страны, што то да прѣдупазватъ отъ студъ-тѣ, дѣждъ-тѣ и всякаквъ другъ врагъ яйца-та, и напоконъ пилета-та си. Тѣй з. п. въ страны, дѣто има маймуны, или катерыцы, или зми които могѣтъ да ся катерятъ по дръвья-та и да съсыпватъ гнѣзда-та на птицы-тѣ наедно съ малкы-тѣ имъ, Всемудрый-тѣ Сздатель е научилъ птицы-тѣ на онѣзи страны да правятъ гнѣзда-та си въ найтънкы-тѣ вѣтвы на отдалечены-тѣ клонове (стебла), што то да не могѣтъ вразитъ имъ да ги стигатъ.

Има единъ видъ птицы съ червены пера; тѣ живѣжтъ въ блата и правятъ гнѣзда-та си отъ калъ на видъ като юлафъ които сѣ издигнажты отъ земѣж-тѣ и на врѣхъ-тѣ имъ полагажтъ яйца-та си и мѣятъ пилцы-тѣ си.

Другы птицы правятъ гнѣзда-та си като кошове, другы като похлупены чашы и прч. Има въ Африкѣ и Индіѣ единъ видъ птицы които ся казватъ народодържавны. Тѣ ся выкатъ тѣй, зашто живѣжтъ на чети (булюцы) подъ управленіе народодържавно. Плетѣжтъ много искусно съ тънкы вѣтвы (клончета) единъ видъ умбрелы или сѣнницы, и послѣ мажѣтъ дупкы-тѣ съ калъ за да прѣдупазватъ яйца-та и пилета-та си отъ

дѣждъ-тѣ. Околоврѣзъ на сѣнницы-тѣ правятъ гнѣзда-та си съ голѣмѣ соразмѣрность и хытность.

ПОСТОЯНСТВО.

Мореоплаватель-тѣ ако бы ся вращалъ отъ мореоплаваніе-то си всякой пѣть кога го срѣща нѣкой противенъ вѣтръ, никога нѣма да свѣрши прѣдпріятіе-то си. Така и тойзи който допуща на нѣкой противны обстоятелства да го вращатъ отъ намѣреніе-то му, никога нѣма да напѣрдува въ мореоплаваніе-то на живота. Ако испытаны животъ-тѣ на найдаровиты-тѣ мѣжје на сегашный-тѣ вѣкъ както и на минжлы-тѣ вѣкове, ще намѣримъ че отличаватъ повече чрѣзъ постоянство-то си и неуморимж-тѣ си дѣятельность.

СТИХОТВОРЕНІЕ.

ГОСПОДЬ ДОЙДЕ. Псал. 96 ; 43.

1.

Нека ся радува всичка земя,
Нека ся пълни свѣтъ-тѣ съ веселжъ;
Нека приготви и всяко сѣрдце
Мѣсто за Господа; Господь дойде;
Господь дойде да царува врѣзъ насъ;
Господь дойде, человѣческый Спасъ:
Него познаваме нашъ Господарь;
Съ пѣсни посрѣщамы славный-тѣ Царь.

2.

Грѣхове, скѣрби вѣчь да не растѣжъ;
Търне, бодили да не досадятъ:
Даватъ ся благословенія вредъ,
Дѣто е стигнала клѣва напѣрѣдъ:
Бой и омраза прѣстануватъ вѣчь;
Сѣрпъ и орало за копье и мечъ;
Братъ не излива на брата си крѣвь;
Стигнаж вѣчь врѣме на миръ и любовь.

3.

Дѣто Спаситель-тѣ става познатъ,
Скоро чрѣзъ истинж и благодать
Той ще царува въ смиренны сѣрдца;
Всичкы-тѣ ще му приносяжтъ хвалжъ.
Боже, да слушама ный твой-тѣ гласъ;
Правдѣ-тѣ си ты открывай кѣмъ насъ:
Нашій Владѣтель и Царь да си ты,
Вѣрпни, покорни подданныци ный.

Въ печатницѣж-тѣ на А. Минасіана
у Джамлѣж Ханѣ.